

الگوی انستیتو توسعه آموزشی (اهداف، مراحل، کاربردها)

فرشته آئینی^۱، محمد طالبی^۲، مهسا سلیمیان^۳، نیاز دهرویه^۴، سمیه رحیمی^۵، پرستو آقایی گلدیانی^۶

^۱ کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه ایوان کی، تهران، ایران

^۲ کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه ایوان کی، تهران، ایران

^۳ کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه ایوان کی، تهران، ایران

^۴ کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه ایوان کی، تهران، ایران

^۵ دکتری برنامه ریزی توسعه آموزش عالی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

^۶ کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه ایوان کی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

چکیده

الگوی انستیتو توسعه آموزشی توسط تیمی از چهار دانشگاه (دانشگاه ایالتی میشیگان، دانشگاه سیراکیوز، دانشگاه کالیفرنیا جنوبی و دانشگاه بین المللی ایالات متحده) ایجاد شد. الگوی انستیتوی توسعه آموزشی (IDI)، شامل سه مرحله و هر مرحله نیز شامل سه فعالیت است که هر مرحله بیشتر به ۲۴ عنصر تقسیم می شود. این الگو بهترین طرح برای اجرا و ارزیابی آموزش های کوتاه مدت اعم از آموزش خانواده و از جمله معروف ترین الگوهای توسعه آموزشی است و کاربرد وسیعی در طرح، اجرا و ارزشیابی برنامه های آموزشی دارد. الگوی انستیتو توسعه ی آموزشی می تواند به عنوان الگوی کاربردی به مدرسان و مسئولین امر در راستای اثر بخشی آموزش ها پیشنهاد گردد.

واژه های کلیدی: الگو، انستیتوی توسعه آموزشی

مقدمه

الگوی استیتو توسعه آموزشی توسط کنسرسیوم دانشگاه برای توسعه آموزشی و فناوری، تیمی از بخش های فناوری اطلاعات چهار دانشگاه (دانشگاه ایالتی میشیگان، دانشگاه سیراکیوز، دانشگاه کالیفرنیا جنوبی و دانشگاه بین المللی ایالات متحده) ایجاد شد. توپیلر و همکاران (۱۹۷۲) از این مدل به عنوان چارچوب توسعه تیم^۱ مرجع استفاده کردند. این الگو در تعدادی از مراحل خود شبیه به مدل قبلی ایجاد شده توسط همروس (۱۹۶۸) است و برخی از توسعه دهندگان آن را صرفاً یک تغییر در مدل او می دانند. این مدل اساساً در رویکرد خود خطی است. به طور خلاصه این ادعا مطرح می شود که این مدل می تواند غیرخطی باشد، اما هیچ مدرکی مبنی بر اینکه چگونه می توان این کار را انجام داد ارائه نشده است. این الگو یک برنامه آموزشی هفت روزه (که بعداً به پنج روز کاهش یافت) می باشد (گوستافسون و برنج، ۱۹۹۷).

الگوی استیتو توسعه آموزشی بهترین طرح برای اجرا و ارزیابی آموزش های کوتاه مدت می باشد. این الگو از جمله معروف-ترین الگو های توسعه آموزشی می باشد و کاربرد وسیعی در طرح و اجرا و ارزیابی برنامه های آموزشی دارد. برای اجرای بهینه آن توجه به مسایل و مشکلات و رفع مشکلات و تقویت نقاط قوت برنامه های آموزشی در حیطه های مختلف، شایسته است اقدام پژوهی صورت گیرد تا بتوان به نتایج آن عمل نموده تا به نحو موثری به پی گیری برنامه های آن پرداخته شود. از سوی دیگر تنوع نیازها و خواست های آموزشی موجب شده است که برگزاری دوره ها با مشکلاتی نظیر محتوای آموزشی و امور اجرایی مواجه گردد. الگوی انیستیتو توسعه آموزشی می تواند به عنوان الگوی کاربردی به مدرسان و مسئولین امر در راستای اثر بخشی آموزش ها پیشنهاد گردد (اسفندیاری و کریمی نسب، ۱۳۹۵).

تاریخچه و مبدع الگوی انیستیتو توسعه آموزشی

منشأ اصطلاح خاص «توسعه آموزشی» که به عنوان فرآیندی سیستماتیک برای بهبود آموزش تعریف می شود، در پروژه ای که در دانشگاه ایالتی میشیگان از سال ۱۹۶۱ تا ۱۹۶۵ با عنوان «توسعه سیستم های آموزشی: نمایش و ارزیابی پروژه» انجام شد، می باشد. این پروژه، به تلاش جان بارسون اجرا شده که یکی از اولین مدل های ID را بوجود آورد. زمینه و هدف مدل بارسون، آموزش عالی با هدف بهبود دوره های دانشگاهی بود. مدل بارسون از این جهت قابل توجه است که یکی از محدود مدل های ID می باشد که تا کنون در پروژه ها و موسسات مختلف مورد ارزیابی قرار گرفته است. پروژه بارسون همچنین زمینه بسیاری از اکتشافات توسعه دهندگان آموزشی شد. این اکتشافات مبنای بسیاری از تحقیقات اولیه در مورد فرآیند ID را فراهم کرد و همچنین به عنوان یک راهنمای کلی برای توسعه دهندگان آموزشی در آموزش عالی عمل نمود (بارسون، ۱۹۶۷). در کارهای تعدادی از نویسندگان دیگر نیز مدل های ID ارائه شد، اگرچه اصطلاح خاص «توسعه آموزشی» استفاده نشد. به عنوان مثال، توسعه دهندگان آموزش برنامه ریزی شده، اغلب یک فرآیند سیستماتیک را اعمال می کنند، اما آنها عموماً سهم عمده فرآیند آزمایش و بازبینی را در موفقیت هایی که ثبت کرده اند تشخیص نمی دهند. در دهه های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰، یکی از تأثیرگذارترین سازندگان مدل ID، سیلورن (۱۹۶۵) بود. کار سیلورن با صنعت نظامی و هواضا منجر به مدلی بسیار پیچیده و دقیق (با تغییرات متعدد) شد که به شدت بر نظریه سیستم های عمومی تکیه داشت. این مدل امروزه به طور گسترده منتشر

^۱UCIDT^۲Twilker^۳Hamreus^۴Gustafson & Branch^۵Barson

نشده، اما یک سند منبع عالی می باشد. دانش آموزان فرآیند ID به راحتی تأثیر سیلورن را بر محتوای مدل های معاصر خواهند دید (گوستافسون و برنج، ۱۹۹۷).

مدل ID همروس (۱۹۶۸) که در بخش تحقیقات آموزشی سیستم آموزش عالی ایالت اورگان تدریس می کرد، نیز یک نمونه دیگری است. یکی از کمک های مهم همروس، ارائه هر دو نسخه "ماکسی" و "مینی" مدل بود. این رویکرد "دو اندازه" بر اساس اعتقاد همروس است که نیاز به یک مدل ساده برای برقراری ارتباط با مشتریان، و نیاز به نسخه عملیاتی دقیق تر برای توسعه دهندگانی که روی پروژه کار می کنند دارد. مدل همروس ساختار اساسی را برای مدل موسسه توسعه آموزشی (IDI) موسسات رسانه های ویژه ملی (۱۹۷۱) ایجاد کرد. مدل IDI یکی از شناخته شده ترین مدل های ID در دهه ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ در ایالات متحده بود. موسسات رسانه های ویژه ملی یک کارگاه آموزشی پنج روزه برای معلمان و مدیران ایجاد کردند و تا اواخر دهه ۱۹۷۰، این کارگاه ها برای بیش از ۲۰۰۰۰ پرسنل مدارس دولتی برگزار شد (اسمیت و راگان، ۱۹۹۳).

هدف الگوی انستیتو توسعه آموزشی

- بالا بردن سطح کیفیت آموزش قابل انتقال به منظور ایجاد انگیزه، خلاقیت، توانایی تفکر کاوشی، توانایی حل مسئله، طبقه بندی و سازمان بندی اطلاعات
 - فراگیری مهارت های همکاری جمعی و تعامل و هدایت فعالیت های انسانی
 - پروراندن قدرت تجزیه و تحلیل و تفکر چند بعدی در فرد که باعث درک و اکتشاف بهتر برای ایجاد یک رویکرد جدید به موضوع مطرح شده در بحث یادگیری و آموزش می شود.
 - افزایش خودآگاهی و شناسایی مسائلی که ممکن است مانع توسعه شوند.
- هرچه مبانی تئوری و فلسفی با زمینه ای که مدل باید در آن به کار برده شود سازگارتر باشد، توانایی رسیدن به هدف IDI بیشتر است.

مراحل الگوی انستیتو توسعه آموزشی

الگوی انستیتو توسعه آموزشی (IDI)، شامل سه مرحله و هر مرحله نیز شامل سه فعالیت است که هر مرحله بیشتر به ۲۴ عنصر تقسیم می شود. این الگو معروفترین الگوهای توسعه آموزشی است و کاربرد وسیعی در طرح، اجرا و ارزشیابی برنامه های آموزشی دارد.

مرحله اول: تعریف

مرحله اول که تعریف نام دارد شامل سه فعالیت است.

۱. فعالیت اول: معضل

در این مرحله «معضل» به مفهوم عام به کار رفته و شامل انواع فعالیتهای آموزشی می شود. برای مثال، اگر ارائه آموزش برای افراد خاص با توجه به فن و تخصص خاصی در نظر باشد، با استفاده از این الگو باید ابتدا به تبیین نیازها یا همان هدف های کلی آموزشی پرداخت بعد از تبیین هدفها، ترتیب و اولویت آنها را مشخص کرد. در پایان، هدفهای آموزش به وضوح مشخص می شود. مجموعه این فعالیتهای «تعریف معضل» گفته می شود.

۲. فعالیت دوم: تجزیه و تحلیل شرایط

^۱UCDIT

^۲Smith & Ragan

به شناسایی مخاطبان یا کسانی که از برنامه و اجرای آن سود خواهند برد پرداخته می شود. منظور از مخاطبان از یک دیدگاه همان افرادی هستند که در برنامه آموزشی شرکت می کنند و از دیدگاهی دیگر افراد یا اشخاصی (مانند کارفرمایان یا مسئولان آموزشی) هستند که مسئولیت قانونی و حقوقی اجرای طرح آموزشی را به عهده دارند. به هر حال شناخت مخاطبان (با هر دو معنای آن) برای اجرای موفقیت آمیز طرح ضروری است. از جمله خصوصیات که در فراگیران باید حتماً تجزیه و تحلیل شود، میزان دانش و اطلاع قبلی آنان از موضوع تدریس است. شناخت شرایط و منابع در دسترس نیز، طراح آموزشی را با توانایی های بالقوه و بالفعل آشنا می سازد.

۳. فعالیت سوم: مدیریت

شامل مشخص کردن کارهایی از قبیل تهیه جزوه، تهیه وسایل مورد نیاز و تدارکات لازم است. بعد از تعیین وظایف باید هر کار به فرد یا افراد مشخصی واگذار شود و سپس برای انجام دادن هر کار زمان مشخص تعیین شود. تاکید بر لزوم هماهنگی و ترتیب زمانی کارها در این مرحله بسیار مهم است.

مرحله دوم: اجرا

۱. فعالیت اول: تعیین هدف های آموزشی

مرحله دوم با تعیین هدفهای آموزشی شروع می شود که شامل هدفهای نهایی و مرحله ای است و دستیابی به آنها برای هر فراگیر در انتهای هر مرحله از آموزش الزامی است. این هدفها در واقع با توجه به نیازهای مشخص شده در مرحله اول تعیین می شود. هدفهای مرحله ای هدفهایی هستند که به صورت مجزا یا به صورت مجموعه، فراگیر را قادر می سازند تا به دستیابی هدفهای نهایی نایل شود.

۲. فعالیت دوم: در تعیین روشها

شامل روهای یادگیری، روشهای تدریس و تعیین رسانه هاست. روشهای یادگیری مجموعه اقدامات و فعالیتهایی است که از طرف فراگیر برای یادگیری بهتر و سریعتر مواد آموزشی انجام می گیرد. برای مثال، اگر فراگیر برای به خاطر سپردن فهرستی از واژه ها از تصاویر ذهنی استفاده کند، در واقع از یک روش یادگیری استفاده کرده است. روشهای تدریس شامل مجموعه اقدامات و فعالیتهایی است که معلم برای ارائه هر چه بهتر مواد آموزشی (مثلاً از طریق سازماندهی به مواد آموزشی) انجام می دهند. تعیین رسانه ها با شناسایی و تعیین هدفهای آموزشی و روشهای آموزش و یادگیری هر یک از هدفها میسر می شود. برای مثال، اگر هدف آموزش کسب مهارت در یک فعالیت روانی- حرکتی باشد که شامل مراحل و اجزایی است، مسلماً یکی از رسانه های مناسب برای آموزش چنین هدفی، نشان دادن عینی فعالیت مزبور به صورت زنده یا از طریق فیلمهای آموزشی به صورت آهسته است.

۳. فعالیت سوم: تولید برنامه آموزشی

این کار به منظور جلوگیری از صرف نیروی انسانی یا منابع مادی زیاد، قبل از بررسی و ارزشیابی مقدماتی صورت می گیرد. به همین منظور تهیه مواد آموزشی و ابزار ارزشیابی آزمایش در این مرحله بر اجرای کامل برنامه مقدم است تا بر حسب نتیجه ارزشیابی، در مرحله سوم طرح، برای تولید تمام برنامه با تغییرات احتمالی در هر یک از بخش های مختلف تصمیمات لازم گرفته شود.

مرحله سوم: ارزشیابی

سازندگان آن این مرحله را بسیار برجسته کردند، زیرا معتقد بودند که مدیریت ضعیف اغلب منجر به شکست تلاش های توسعه می شود. مدیریت سازماندهی شامل بیان تمام وظایف اصلی، واگذاری مسئولیت آن وظایف به اعضای تیم و تعیین جدول زمانی برای تکمیل آنها است. نظارت بر پیشرفت نیز به عنوان بخشی از این مرحله گنجانده شده است. اینکه چگونه یک تیم باید مراحل یک و دو را قبل از سازماندهی انجام دهد هرگز توضیح داده نشده است.

در این مرحله پس از اجرای آزمایش، جمع آوری اطلاعات و ارزشیابی برنامه آزمایشی، نتایج ارزشیابی در بخش هدفها، روشهای تدریس و یادگیری و ارزشیابی مورد توجه قرار گرفته و برای اجرای کامل برنامه تصمیمات نهایی گرفته می شود. این در واقع آخرین بخش از تصمیمات اجرایی در تولید برنامه های آموزشی بر اساس این الگو خواهد بود.

۱. فعالیت اول: آزمایش برنامه ها

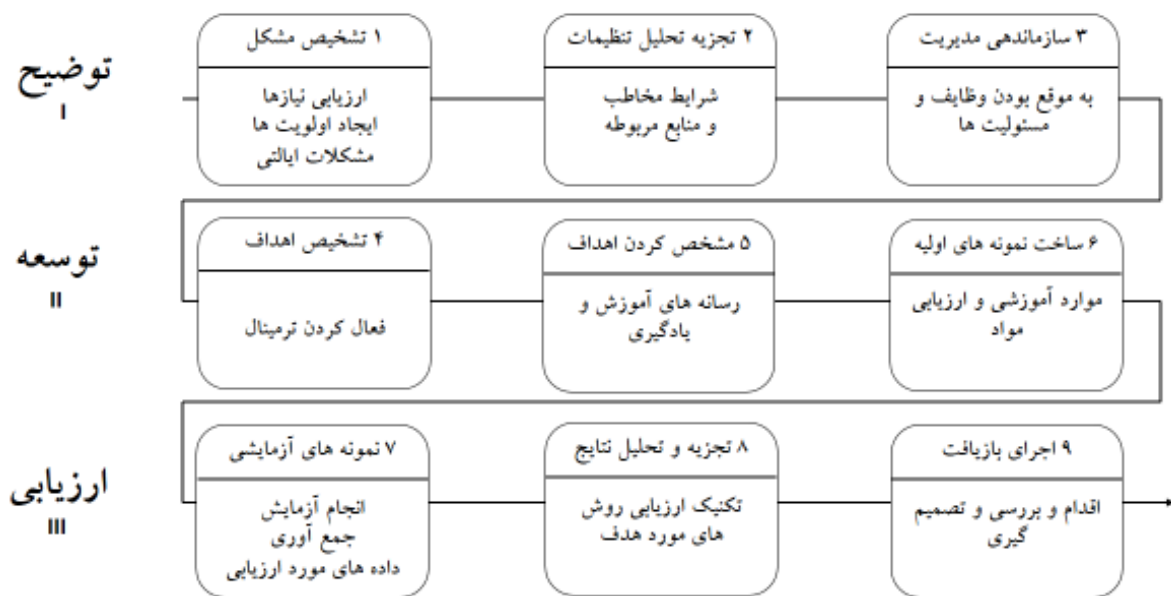
شامل اجرای آزمایشی، جمع آوری اطلاعات و ارزشیابی می باشد.

۲. فعالیت دوم: تجزیه و تحلیل نتایج

شامل بررسی هدفها، روشها و روشهای ارزشیابی می باشد.

۳. فعالیت سوم: تجدید نظر

اجراء تجدید نظر: شامل مرور، تصمیم گیری و اجرا می باشد (فردانش، ۱۳۹۸).

شکل ۱- الگوی انستیتوی توسعه آموزشی

نقاط قوت و ضعف الگو

نقطه قوت این الگو این است که امکان ارائه اولیه الگو را به شکل ساده فراهم کرده که توسط آن می توان به افزایش دانش در حیطه های مختلف پرداخت. بهترین طرح برای اجرا و ارزیابی آموزش های کوتاه مدت است. کاربرد وسیع در طرح و اجرا و ارزشیابی برنامه های آموزشی دارد. یک الگوی کاربردی در راستای اثربخشی آموزش هاست.

اما محدودیت و ضعف اساسی الگو این است که مفهوم یک فرآیند توسعه خطی گام به گام است که با تعریف یک مسئله آغاز می شود. این محدودیت در بسیاری از مدل های سیستم مشترک است. فرایندهای این مدل نیز به بسیاری از مدل های سیستمی تبدیل شده اند و همچنین فرایندهای این مدل به دلیل عدم اصلاح از زمان معرفی آن، قدیمی تلقی می شوند (مؤسسه ملی رسانه های ویژه، ۱۹۷۱).

مزایای اجرا و پیاده سازی الگو در آموزش خانواده

- ایجاد انگیزش و علاقه در والدین
- شناخت رشد دانش آموز
- بهره گیری از شیوه های نوین تربیت و آموزش
- آگاهی والدین از برنامه های آموزش خانواده
- همراهی خانه و مدرسه در برنامه های تربیتی و آموزشی و فوق برنامه
- آگاهی دادن والدین در زمینه مسایل آموزشی و تربیتی
- بهره گیری از فناوری روز اطلاعات در زمینه یافته های تربیتی و آموزشی
- امکان فرهنگ سازی بیشتر در زمینه مسایل تربیتی
- مشارکت بیشتر والدین (اسفندیاری و کریمی نسب، ۱۳۹۵).

مزایای اجرا و پیاده سازی الگو در آموزش دانش آموزان

- سنجش میزان دانش و اطلاعات قبلی دانش آموزان و لذا امکان تغییر اهداف آموزشی توسط معلم وجود دارد.
- یادگیری تعامل در گروه های چند نفره
- همکاری و استفاده از عقل جمعی برای رسیدن به هدف مورد نظر
- ایجاد قدرت تجزیه و تحلیل
- دادن دید و درک چند بعدی به فرد نسبت به موضوعات
- کسب تجربه از طریق مشاهده فعالیت های آموزشی و مواد آموزشی بیشتر
- کشف استعداد فرد و پرورش خلاقیت به دلیل دستیابی به منابع مختلف آموزشی و کمک از آن ها
- استفاده بهینه از منابع و شرایط در دسترس با توجه به آگاهی از آنها پیش از آموزش
- ایجاد یک برنامه مدون و منظم برای یادگیری مطالب و انتقال آن به شخص در زمان بندی مشخص
- ایجاد تفکر نقادانه و آشنایی با چارچوب ارزشیابی و نقد
- افزایش سطح اعتماد به نفس و افزایش قدرت تصمیم گیری
- استفاده از زمان کمتر و متد های بهینه تر که یادگیری را برای شخص تسهیل می کند
- به دلیل زمان کوتاه در ارزشیابی، در صورت اشتباهات آموزشی، امکان تجدید نظر سریع تر صورت می گیرد.
- آموزش دانش آموزان با توجه به اولویت آموزشی

یک نمونه از فعالیت های معلم در قالب الگوی انستیتوی آموزشی: (مثال استاد تئاتر برای اجرای یک نمایش یا اتود کوتاه)

مرحله تعریف معضل: قسمتی از اجرای تله موش هملت بدون استفاده از دیالوگ و تنها بوسیله پرفورمنس (نمایش اجرا محور بر مبنای بدن) باید انجام شود. اولویت در این اجرا دوری از لال بازی (پانتومیم) و دیالوگ و همچنین استفاده خلاقانه از بدن است.

مخاطبان شامل هنرجویان بازه سنی ۱۸ تا ۳۲ سال با سابقه زمانی بین تازه کار تا ۹ سال است. منابع در دسترس نمایشنامه هملت، رویکرد بزرگان تئاتر مانند گروتفسکی بر اساس تئاتر بی چیز یا استانیسلاوسکی بر مبنای متد اکتینگ برای درک شخصیت های نمایشنامه و یوشی اویدا بر مبنای استفاده از بدن با توجه به کتاب بازیگر نامرئی است. شرایط زمانی این اجرا بین ۲ الی ۱۰ دقیقه و در قالب دو پرسوناژ (بازیگر) است.

افراد به گروه های دو نفره تقسیم شده و باید در مدت زمان یک هفته اجرای مربوط به خود را به روی صحنه ببرند به صورتی که تداعی قسمت تله موش هملت بشود. همچنین وظیفه بازیگردانی، کارگردانی و ایده پردازی نیز بین دو نفر با هماهنگی و همکاری و بر مبنای توانایی های هر فرد تقسیم می شود.

مرحله اجرا: هدف فرعی در اجرای این آموزش رسیدن به درک بهتر از شخصیت، نمایش، غلبه به ترس از صحنه و همکاری با پارتنر و هدف غایی بیدار کردن بدن و سخن گفتن با زبان بدن بدون استفاده از دیالوگ است.

برای درک و یادگیری بهتر می توان غیر از خود نمایشنامه از فیلم های آموزشی و همچنین سخنان و کلیپ های افراد نام برده از جمله گروتفسکی و ... در این باب بهره برد. همچنین آموزش دهنده می تواند دانش و تجربیات خود را در اختیار هنرجو قرار داده یا مستقیماً با گروه های دو نفره به تمرینات بدنی و ذهنی بپردازد یا از همکاران خود کمک بگیرد. بعلاوه ایجاد اجراهای تمرینی قبل از اجرای اصلی در امر یادگیری موثر است. بهترین وسیله آموزشی را با توجه به بازدهی یادگیری انتخاب کرده و از آن برای نتیجه مورد نظر استفاده کند.

این ها همه یا بخشی که بیشتر کارایی دارند می توانند مورد تهیه قرار گیرند.

مرحله ارزشیابی: قبل از اجرای اصلی اجرای آزمایشی برای کسب بازخورد و همچنین ایراد یابی و رسیدن ایده های بهتر و تجزیه و تحلیل دقیق از نمایش تله موش انجام شود. هدف اجرا که رسیدن به اولیت های مورد نظر شامل استفاده از بدن و جلوگیری از ابراز دیالوگ بوده بررسی شود و بعد از تصمیم گیری و مرور تمام موارد مربوطه اجرای اصلی روی صحنه برده شود.

جدول ۱- مقایسه الگوی انستیتو توسعه ی آموزشی با الگوی کمپ و الگوی عمومی آموزش

الگوها	طراح	سال	مراحل و عناصر	نکات ویژه
انستیتو توسعه آموزشی	موسسات رسانه- های ویژه ملی	۱۹۷۱	۳ مرحله و ۹ فعالیت	یک الگوی کاربردی و ساده در راستای اثربخشی آموزش ها به خصوص آموزش های کوتاه مدت است.
عمومی آموزش	رابرت گلنیز	۱۹۶۱	۵ مرحله	معروف ترین الگو برای تدریس بوده و آن را می توان برای طرح ریزی مراحل مختلف فعالیت های آموزشی در تمام سطوح تحصیلی، از ابتدایی تا دانشگاه و در همه موضوع های درسی، از زبان گرفته تا علوم، هنر، ریاضی و ... به کار بست.
کمپ	کمپ	۱۹۷۱	۹ عنصر	(۱) در الگوی کمپ توجه به سه دامنه اهداف شناختی، عاطفی و روانی حرکتی ملموس است. (۲) انجام فعالیت هایی نظیر ارزشیابی، تجدید نظر، برنامه ریزی و مدیریت پروژه در زمان خاصی انجام نمی شود بلکه در سراسر فرآیند طراحی نقش دارند. (۳) وظیفه اصلی طراح آموزشی برای رسیدن به هدف- های آموزش، تحلیل ویژگی های یادگیرنده است.

الگوی انستیتوی آموزشی و الگوی کمپ در اکثر موارد از جمله تعریف و شناخت معضل، بررسی مخاطبان و یادگیرندگان، تعیین هدف های مرحله ای و نهایی و ... با یکدیگر شباهت دارند. ویژگی ای که الگوی انستیتوی آموزشی را از الگوی کمپ جدا کرده و آن را در سطح جامع تری قرار می دهد مرحله ارزشیابی در این الگو و آزمایش برنامه ها که به معنای جمع آوری

اطلاعات و ارزشیابی آن ها، تجزیه و تحلیل هدف ها و روش های ارزش یابی و مرور و تصمیم گیری و اجرا در مبحث ارزشیابی آموزش است که الگوی کمپ این مورد را به شکل بسیار مختصر تر پوشش می دهد.

در مقایسه الگوی انستیتو توسعه آموزشی و الگوی عمومی آموزش، می توان مراحل را به شرح ذیل مقایسه نمود:

جدول ۲- مقایسه شباهت های الگوی انستیتو توسعه آموزشی و الگوی عمومی آموزش

انستیتو توسعه آموزشی	عمومی آموزش
مرحله تعریف	مرحله تحلیل
مرحله اجرا	مرحله طراحی
تولید برنامه های آموزشی	مرحله تهیه
فعالیت های آزمایش برنامه ها، تجزیه و تحلیل نتایج	مرحله اجرا
فعالیت آزمایش برنامه ها، تجزیه و تحلیل نتایج و اجرای تجدید نظر	ارزشیابی

کاربرد و پیشینه

اسفندیاری و کریمی نسب (۱۳۹۵) در پژوهشی به بررسی راه کارهای افزایش اثربخشی آموزش خانواده در مدارس با توجه به الگوی انستیتو توسعه آموزشی در شهرستان شاهین دژ پرداختند. جامعه آماری شامل کلیه کارشناسان مدرسان و اولیای دانش آموزان و مدیران دوره های ابتدایی، راهنمایی و متوسطه شاهین دژ را در بر می گرفت که در این راستا برای انتخاب مدیران و کارشناسان اداری از روش تمام شماری و برای انتخاب اولیاء از روش تصادفی ساده استفاده شد و در نهایت ۴۵ نفر کارشناسان اداری و ۵۷ نفر مدیران مدارس و ۹۲۲ نفر اولیاء حجم نمونه پژوهش را تشکیل دادند. نتایج نشان داد که تعریف معضل، تجزیه و تحلیل آموزش خانواده، مدیریت آموزش خانواده، تعیین هدفهای آموزشی، تعیین روش های اجرای آموزش، تولید برنامه آزمایشی، آزمایش برنامه های آموزش، تجزیه و تحلیل نتایج و اجراء تجدید نظر آموزش خانواده بر افزایش اثربخشی آن بر اساس الگوی انستیتوی توسعه آموزشی تأثیر معنی داری دارد.

آهیانوردی (۲۰۱۹) در پژوهشی به مطالعه راه ایجاد یک رسانه یادگیری مبتنی بر وب موثر پرداخت. روش این تحقیق، تحقیقی و توسعه ای (R&D) بود. مدل توسعه مورد استفاده موسسه توسعه آموزشی (IDI) بود. رویکرد اصلی سیستم IDI کاربردی شامل تعیین، توسعه و ارزیابی است. طرح تحقیق مورد استفاده، توصیفی کمی بود. ابزار مورد استفاده پرسشنامه سنجش روایی، کاربردی و پس آزمون برای سنجش اثربخشی بود. سپس داده ها با استفاده از روش های آماری برای تحلیل توصیفی که روایی، کاربردی و اثربخشی رسانه های یادگیری مبتنی بر وب را توصیف نموده، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد که رسانه های آموزشی مبتنی بر وب با مدل IDI موجب بهبود نتایج یادگیری می شود.

نتیجه گیری

مدل های توسعه آموزشی اصول راهنما را برای تجزیه و تحلیل، تولید و بازنگری دوره های یادگیری هدایت شده بیان می کنند. الگوی توسعه آموزشی فرآیندی پیچیده و هدفمند است که خلاقیت، تعامل و سایبرنتیک را جهت بهبود آموزش، ارتقا و توسعه داده و بهترین طرح برای اجرا و ارزیابی آموزش های کوتاه مدت می باشد و از جمله معروف ترین الگو های توسعه آموزشی بوده و کاربرد وسیعی در طرح و اجرا و ارزشیابی برنامه های آموزشی دارد. الگوی انستیتوی توسعه آموزشی (IDI)، شامل سه مرحله و هر مرحله نیز شامل سه فعالیت است که هر مرحله بیشتر به ۲۴ عنصر تقسیم می شود.

با توجه به بررسی و ارزیابی الگوی انستیتوی آموزشی میتوان اینطور برداشت نمود که در راستای آموزش نوین و چند وجهی شدن قسمت آموزش در فراگیری نکات و موارد قابل انتقال و به دور از متد ها و روش های قدیمی و سنتی، در جهان امروزه استفاده از الگوهای آموزشی بر مبنای تعامل و بررسی و همچنین تجزیه و تحلیل مخاطبان و منابع و مهم تر از همه هدف از اجرایی کردن توسعه طرح آموزش و یادگیری که تمام روش های قدیمی آن را نادیده می گیرند، بنیان گذاری الگوهایی نظیر الگوی کمپ و انستیتوی آموزشی به پیشرفت آموزش و همچنین فراگیری جامع تر و با ضریب خطای کمتر موضوعات کمک کرده و زیرساخت های درک مطالب را بهبود می بخشد. بعلاوه مبنای جدید رویکرد آموزشی با توجه به مطالب فوق صرفه-جویی در زمان و هزینه را در پی داشته و کیفیت این حوزه را چند پله بالاتر می برد. نکته ای که حائز اهمیت است به طور خلاصه بیان می کند که ساحت آموزش نیاز به این تغییر داشته و با بهره گیری از تدابیر جدید به سمت و سوی همکاری های چند جانبه، پردازش خروجی های بهینه تر و استفاده از راهکارهای بدیع تر گامی جلو نسبت به المان های پیشین خود در امر فراگیری برداشته و تدابیر منسوخ شده تر را کنار می زند.

با توجه به نتایج حاصل از این پژوهش، به پژوهشگران آتی توصیه می شود تا به بررسی کاربردهای الگوی انستیتوی توسعه ی آموزشی پرداخته و همچنین نتایج حاصل از آنها را با سایر الگوها مورد مقایسه قرار دهند.

منابع و مراجع

۱. اسفندیاری، ع و کریمی نسب، ن (۱۳۹۵). بررسی راهکارهای افزایش اثربخشی آموزش خانواده در مدارس با توجه به الگوی انستیتوی آموزشی در شهرستان شاهین دژ، دومین همایش ملی روانشناسی مدرسه، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه محقق اردبیلی
۲. فردانش، ه (۱۳۹۸). مبانی نظری تکنولوژی آموزشی، چاپ نوزدهم، تهران: سمت
3. Ahyanuardi, R (2019). Effectiveness of Use Web-Based Learning Media for Information and Communication Technology in Senior High School. Journal of Physics: Conference Series. 1387 012123
۴. Barson, J. (۱۹۶۷) Instructional systemsdevelopment: A demonstration and evaluation project: Final report. East Lansing, MI: Michigan State University. (ED 020 673)
5. Gustafson, K. L & Maribe Branch, R. (1997). Survey of Instructional Development Models. Third Edition. Syracuse, New York
6. Hamreus, D. (1968). The systems approach to instructional development. The contribution of behavioral science to instructional technology. Monmouth, OR: Oregon State System of Higher Education, Teaching Research Divisiin. (ED 0410448)
7. National Special Media Institute. (1971). what is an IDI? East Lansing, MI: Michigan State University.
8. Silvern, L. C. (1965). Basic analysis. Los Angeles, CA: Education and Training Consultants Company.
۹. Smith, P. L., & Ragan, T. J. (۱۹۹۳). Instructional design. New York: Macmillan
10. Twelker, et al. (1972). The systematic development of instruction: An overview and basic gide to the literature. Stanford, CA: Stanford University, ERIC Clearinghouse in Educational Media and Technology. (ED 059 629)